

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úhel

pracovní list

Název školy:	Základní škola Zaječí, okres Břeclav Školní 402, 691 05, příspěvková organizace
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.4.00/21.1131
Autor:	Mgr. Lenka Němetzová
Datum vytvoření:	15. 4. 2013
Ověření ve výuce:	17. 4. 2013 v 6. třídě
Šablona:	III/2
Sada:	2/18
Název materiálu:	VY_32_INOVACE_2/18_Úhel
Předmět:	Matematika
Ročník:	6.
Klíčová slova:	Úhel, klasifikace úhlů, rýsování úhlů, osa úhlu.
Anotace:	Pracovní list shrnuje, procvičuje a upevňuje učivo o úhlu – klasifikace, měření, převody stupně a minuty, rýsování, osa úhlu, součet a rozdíl úhlu. Žáci pracují s pravítky, kružítkem a úhломěrem. Pracovní list je určen k samostatné práci žáků. Materiál obsahuje kontrolní řešení.
Použité zdroje:	Obrázky jsou dostupné z galerie programu MS Office Word 2010. Konstrukce úhlů v řešení jsou sestrojena ve volně šiřitelném programu (licence GPL) GeoGebra 4.2. Odvárko Oldřich, Kadleček Jiří. <i>Matematika pro 6. ročník základní školy, 3. díl.</i> 2. vydání. Praha: Prometheus, spol. s r. o., 1999. ISBN 80-7196-144-2

Jméno: _____
Úhel

Vyzkoušej si, co všechno už víš o úhlech. Ať ti jde rýsování i počítání. 😊

1) První sloupec převed' na minuty, druhý na stupně:

- a) $3,5^\circ =$ c) $540' =$
b) $6,2^\circ =$ d) $780' =$

2) Převed' na stupně a minuty:

- a) $67' =$ c) $250' =$
b) $132' =$ d) $909' =$

3) Narýsuj úhly: $\alpha = 74^\circ$, $\beta = 156^\circ$, $\gamma = 90^\circ$, $\delta = 180^\circ$. K úhlům správně napiš, zda se jedná o úhel ostrý, tupý, pravý nebo přímý. Sestroj osu těchto úhlů.

4) Které úhly umíš sestrojít bez úhloměru jen pomocí kružítka a pravítka? Zkus to (můžeš i do jednoho obrázku):

5) Vypočítej:

a) $16^{\circ} 42' + 26^{\circ} 7' =$

c) $33^{\circ} - 12^{\circ} 41' =$

b) $45^{\circ} 32' + 6^{\circ} 48' =$

d) $58^{\circ} 14' - 27^{\circ} 39' =$

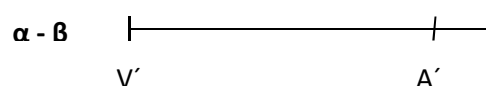
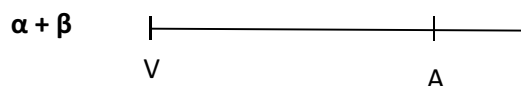
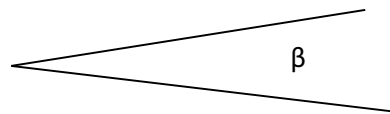
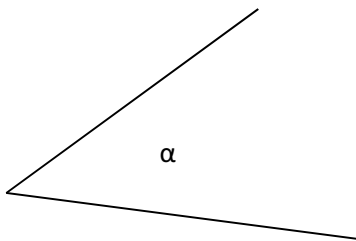
6) Narýsuj úhel $\omega = 240^{\circ}$. Pozor, je to úhel větší než přímý.

7) Načrtni obrázek a doplň:

a) Vrcholové úhly mají ..... Když $\alpha = 72^{\circ}$, pak $\beta =$ .....

b) Součet velikostí vedlejších úhlů je ..... Když $\pi = 109^{\circ}$, pak $\omega =$ .....

8) Sestroj grafický součet a grafický rozdíl úhlů α a β , tedy $\alpha + \beta$ a $\alpha - \beta$:

Řešení

Rýsoval/a si přesně a pečlivě?
Počítal/a jsi správně? Zkontroluj
si svá řešení. Jakou známkou bys
svou práci ohodnotil/a?

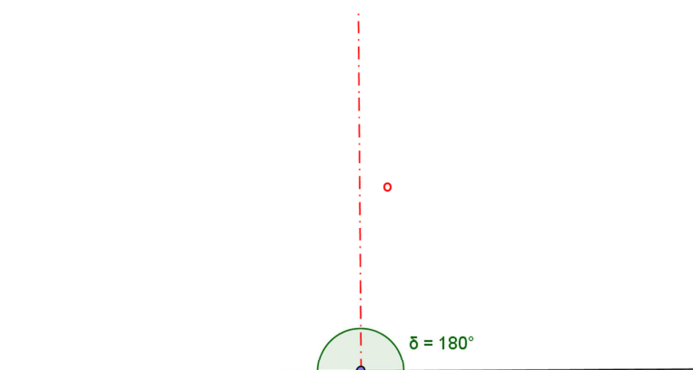
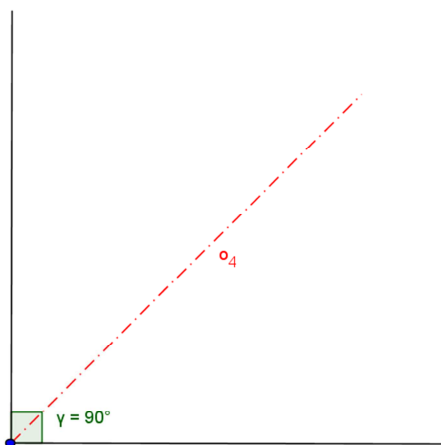
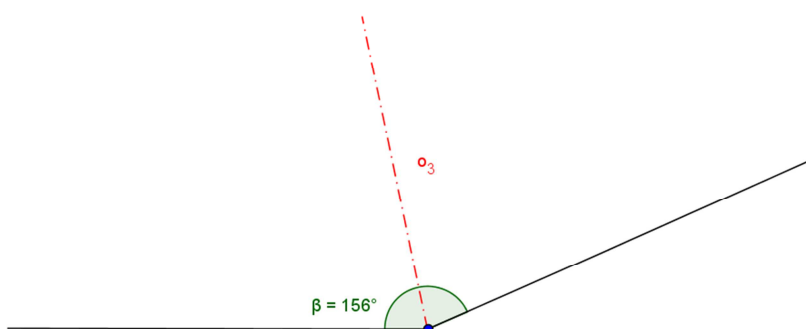
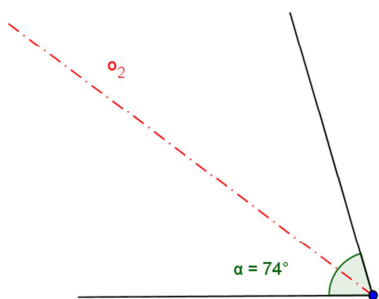

1) První sloupec převed' na minuty, druhý na stupně:

- a) $3,5^\circ \rightarrow 3,5 \cdot 60 \rightarrow 210'$ c) $540' \rightarrow 540 : 60 \rightarrow 9^\circ$
b) $6,2^\circ \rightarrow 6,2 \cdot 60 \rightarrow 372'$ d) $780' \rightarrow 780 : 60 \rightarrow 13^\circ$

2) Převed' na stupně a minuty:

- a) $67' = 1^\circ 7'$ c) $250' = 4^\circ 10'$
b) $132' = 2^\circ 12'$ d) $909' = 15^\circ 9'$

3) Narýsuj úhly: $\alpha = 74^\circ$, $\beta = 156^\circ$, $\gamma = 90^\circ$, $\delta = 180^\circ$. K úhlům správně napiš, zda se jedná o úhel ostrý, tupý, pravý nebo přímý. Sestroj osu těchto úhlů.

$\alpha = 74^\circ \rightarrow$ ostrý úhel, $\beta = 156^\circ \rightarrow$ tupý úhel, $\gamma = 90^\circ \rightarrow$ pravý úhel, $\delta = 180^\circ \rightarrow$ přímý úhel

4) Které úhly umíš sestavit bez úhloměru jen pomocí kružítka a pravítka? Zkus to (můžeš i do jednoho obrázku):

- základem jsou úhly 60° (kružítko, pravítko), 90° (pravítko s ryskou), 180° (pravítko), 360° (plný úhel)
- využij konstrukce osy těchto úhlů, která úhel půlí; sestojíme tak úhly 30° , 45° ...; tyto úhly můžeme dál půlit a máme úhly 15° , $22,5^\circ$ ...
- dále mohou využít grafického součtu a rozdílu úhlů (např. $60^\circ + 15^\circ = 75^\circ$, $180^\circ - 15^\circ = 165^\circ$)

5) Vypočítej:

a) $16^{\circ} 42' + 26^{\circ} 7' = \underline{\underline{42^{\circ} 49'}}$

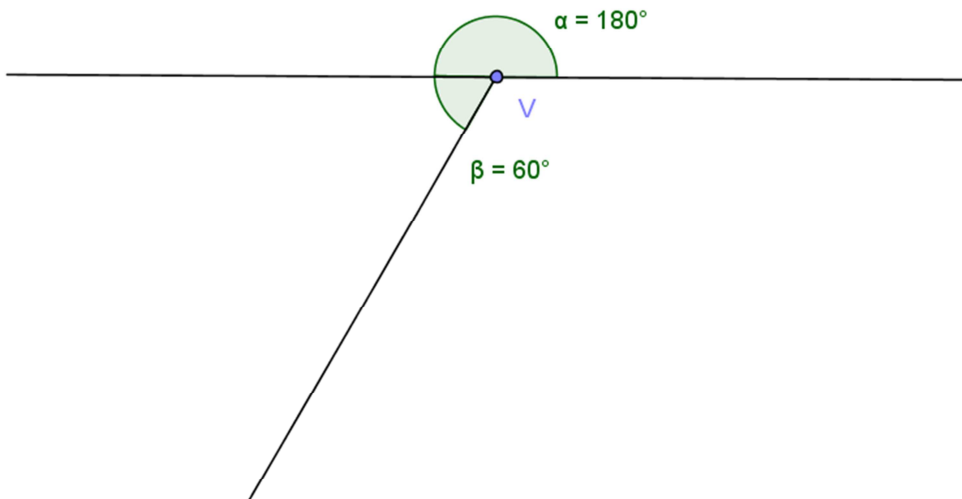
c) $33^{\circ} - 12^{\circ} 41' = 29^{\circ} 60' - 12^{\circ} 41' = \underline{\underline{17^{\circ} 19'}}$

b) $45^{\circ} 32' + 6^{\circ} 48' = 51^{\circ} 80' = \underline{\underline{52^{\circ} 20'}}$

d) $58^{\circ} 14' - 27^{\circ} 39' =$
 $= 57^{\circ} 74' - 27^{\circ} 39' = \underline{\underline{30^{\circ} 35'}}$

6) Narýsuj úhel $\omega = 240^{\circ}$. Pozor, je to úhel větší než přímý.

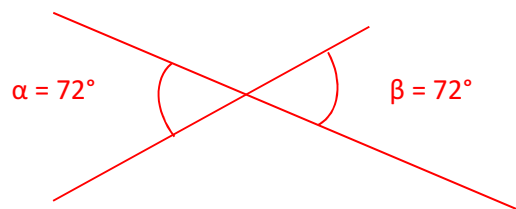
$\omega = 240^{\circ} \rightarrow 180^{\circ} + 60^{\circ}$

7) Načrtni obrázek a doplň:

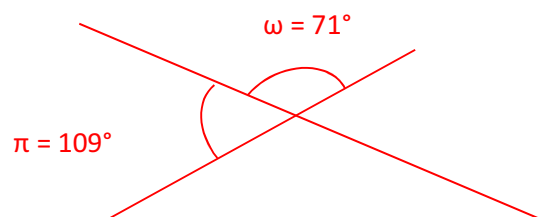
a) Vrcholové úhly mají *stejnou velikost*.

Když $\alpha = 72^{\circ}$, pak $\beta = 72^{\circ}$.

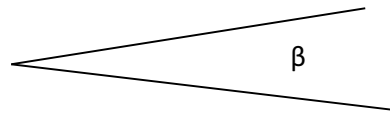
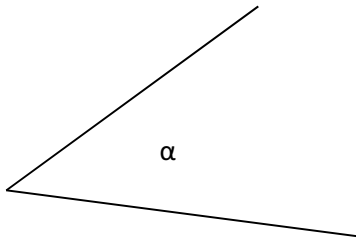

b) Součet velikostí vedlejších úhlů je 180° .

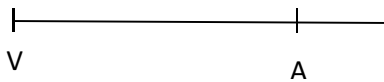
Když $\pi = 109^{\circ}$, pak $\omega = 71^{\circ}$.

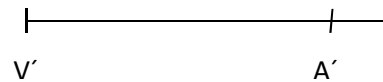
8) Sestroj grafický součet a grafický rozdíl úhlů α a β , tedy $\alpha + \beta$ a $\alpha - \beta$:

$\alpha + \beta$

$\alpha - \beta$

- kružítkem sestrojím libovolné pomocné oblouky při vrcholech úhlu α , β a bodech V, V'
- grafický součet: na pomocný oblouk při vrcholu V nanesu vzdálenost průsečíků oblouku a ramene úhlu α , „**za** tuto vzdálenost“ (**přičtu**) nanesu vzdálenost průsečíků oblouku a ramene úhlu β
- grafický rozdíl: na pomocný oblouk při vrcholu V nanesu vzdálenost průsečíků oblouku a ramene úhlu α , „**před** tuto vzdálenost“ (**odečtu**) nanesu vzdálenost průsečíků oblouku a ramene úhlu β
- svou konstrukci můžu zkontrolovat měřením